

A szabadkai magyar rádiózás a szerbiai politika forgatagában

Gondolom, nem lehet vitás, hogy a szerbiai kormány politikája egyáltalán nem nevezhető kisebbségbarátnak. Ezt bizonyítja a most elfogadott költségvetés is, amely csak minimális összeget irányzott elő a kisebbségek támogatására. Úgyszintén igazolják ezt a kisebbségek elleni atrocitások, amelyeket a szerb hatalom mind a mai napig nem volt képes vagy nem is óhajtott megfékezni, valamint azok a legutóbbi rendelkezések, amelyek az elektronikus médiumok sugárzását szabályozzák oly módon, hogy a kisebbségek nyelvén történő rádiózást beszüktik, vagy teljesen megszüntetik. Azzal ugyanis, hogy a két vagy több nyelven sugárzó rádióállomások a jövőben csak egy hullámhosszra jogosultak, ez azt jelenti, hogy a huszonnégy órás két- vagy többnyelvű rádióműsorok közvetítése ezzel lehetetlenné válik.

A magyar és a szerb intézmények összevonása, ami a magyar intézmények ellenőrzését s munkájának a megbénítását jelenti, állandó igyekezete a hatalomnak. Most ezt a műsorok összevonásával, az úgynevezett „szendvics”-adásokra való visszatéréssel a Szabadkai Rádióal igyekeznek végbeinni, ami viszont a Ranković-kor rendőrállamának az egyfajta visszarendeződését jelenti. Ismeretes ugyanis a titói korszaknak az az intézkedése, amikor minden magyar iskolát, művelődési egyesületet, magyar intézményt a „testvériség-egység” jelszava alatt egyesítettek, ezzel ellehetetlenítve minden magyar aktivitást. A Szabadkai Rádió magyar szerkesztőségének is évekig tartó harcába került, hogy a három óránként váltakozó magyar és szerb műsorpolitikát önálló, huszonnégy órás műsor sugárzására változtathassa. Ez most ezzel a hullámhosszakat elosztó rendelkezéssel megszűnni látszik.

A Szabadkai Rádiót ugyanis az elektronikus médiumokra vonatkozó legújabb rendelet miatt nem csupán az a kár érte, hogy csak egy hullámhosszon sugározhat, tehát kénytelen visszatérni a „szendvics”-műsor-sémára, de mint regionális adó is megszűnik létezni. Ezután csak mint városi rádióállomás működhet, minimális hatósugárzással. Szerencsére a regionális su-

gárzás lehetőségét a főleg magyarországi pénzekből létrehozott Pannon Alapítvány által működtetett Pannon Rádió kapta meg. Ez a most szerveződő rádióállomás csak magyar nyelven fog működni, és remélhetően átveszi a Szabadkai Rádió magyar szerkesztőségének a huszonnégy órás szerepét, amely, a továbbiakban is, az eddigi hatótávolságban lesz hallható. Így **látszólag** a Délvidék északi területeire kiterjedő magyar nyelvű rádióadás nem szenvedne csorbát.

A szabadkai szerb politikai pártok persze heves tiltakozásba kezdtek e rendelkezés ellen. Védeni kívánják a Szabadkai Rádiót, beleértve, álszent módon, a magyar szerkesztőséget is, de valójában ők nem az eddigi két hullámhossz megvonását siratják, sőt, mindig is az volt a céljuk, hogy szűnjön meg az egész napos magyar adás. Ők a magyar nyelvű Pannon Rádió regionális, azaz a nagyobb távú hallhatóságát fájlalják. A multikulturalizmus, értsd szerb irányítású rádiózás előnyeire hivatkozva, és a szerb, a horvát valamint a német műsorok csorbulását hangoztatva, a magyarelenség veszélyeitől féltik a szabadkaiakat, miközben a közös műsorpolitikáért harcolnak. A magyarság persze már sokszor „ráfázott” az ilyen multikulturalizmusra, már számtalanszor megtapasztalta, hogy a szerb-magyar közös lónak túros a háta. Ezért természetesen menekül az ilyen fajta közösködéstől, de ahogyan a magyar szerkesztőség e jogfosztottságból ki akar bújni, az sajnos nagyon rossz harcmódról tanúskodik. Azzal ugyanis, hogy a Pannon Rádiótól kívánja visszaszerezni a nagyobb hatótávolságnak a sugárzási lehetőségét, ezzel csak a magyar nyelvű rádiózásnak árt, hisz ezzel megszűnne az egész napos magyar műsor adása. Ha ugyanis nem változik meg az a most érvényes rendelet, miszerint egy rádióállomás csak egy hullámhosszra jogosult, ez azt jelenti, hogy a műsoridőt osztania kell majd a szerb, a horvát és a német nyelvű adásokkal. Ezzel pedig a szerb nacionalista érdekeket támogatja.

Ez a jogelvonás, a téves s elégtelen tájékoztatás, valamint a szerb pártok hamis, rókalelkű aggódása a Szabadkai Rádió, beleértve a magyar műsorok korlá-

tozott sugárzása miatt, sajnos szembeállította a magyar hírközlő eszközök közösségét is. Miközben egymás ellen harcolnak a hullámhossz birtoklásáért, megfélelmeznek az igazi cél eléréséről, az egész napos magyar nyelvű rádiózás lehetőségéről. A szerb nacionalistáknak fondorlatos módon sajnos ismét sikerült összeveszteniük a magyarokat.

Persze, a legvétkesebbek itt mégiscsak a magyar politikusok, akik egyrészt nem a délvidéki összmagyarság érdekeit tartották szem előtt, hanem a sajátjukat, kisajátítva a rádiót és a munkahelyeket az egyik magyar párt részére. Másodszor, nem világosították fel a magyarságot a valós helyzetről. A Szabadkai Rádió vezető egyéniségei ugyanis, akik a VMSZ bennfentes közegéhez tartoznak, már évek óta ismerték a problémát, a várható rendszabályokat, ennek ellenére nem a rádió magyar szerkesztőségét kívánták megmenteni, hanem a saját embereikkel egy VMSZ irányítású rádiót igyekeztek létrehozni. Így jött létre hasonló módon, VMSZ befolyással korábban az Újvidék-központú Mozaik Alap és a Mozaik Televízió, Szabadkán pedig a Pannon Tévé és Rádió. Nem kétséges, hogy a célok a délvidéki magyarság érdekében állnak, de az a mód, ahogyan azt a saját érdekeik szolgálatába állították, kizárva a nyilvánosságot, a többi magyar pártot és a magyar lakosság tájékoztatását, s mindezt a magyarországi támogatásokból, az már nem egyenes szándékról tanúskodik. Azok a pozícióban lévő magyar politikusok, akiknek mégis sikerült kieszközölniük a szerb kormány részéről egy regionális hullámhossz használatát a szabadkai központú magyar nyelvű rádiózás számára, a mostani jelekből ítélve, ezt egypárti rádióállomásként kívánják működtetni. Erre egyértelműen az alapítvány tagságának s a rádió alkalmazottainak az összetételéből lehet következtetni.

A szélesebb (magyar) közösség előtt az is ismeretlen, hogy a Pannon Alap milyen pénzeszközökkel rendelkezik, és ebből mennyi pénzt kíván kiválasztani a rádió működtetésére. Magyarországi és (talán) magánbefektetők pénzével rendelkezik, de hogy mennyivel, azt a nyilvánossággal eddig nem közölték. Ez pedig bizalmatlanságot szül, és találgatásokra ad okot. A már sugárzó Pannon Televízió, amivel párhuzamosan majd a rádiót is kívánják működtetni, a Családi Kör című újság cikkírója szerint a 2006-os évben huszonötmillió forintot emésztett föl. A rádióval kapcsolatban az erre vonatkozó kérdésekről eddig sajnos még senki sem nyilatkozott. Ha a VMSZ nem a nyilvánosság kizárásával szervezi meg a Pannon Alap kuratóriumát, ha a tagok közé más pártokból is beválaszt képviselőt, és

nem csupán a VMSZ vezető személyeit, illetve támogatóit, valamint ennek okáról tájékoztatja a magyar közvéleményt, akkor nem került volna sor ismét egy újabb ellenségeskedésre. A Pannon Alap, ha valójában tisztességes módon, az összmagyarság érdekében kívánja működtetni a Pannon Rádiót, akkor legalább öt követelménynek kénytelen lesz eleget tenni:

1. Annak ellenére, hogy hivatalosan Szerbiában a törvény értelmében csak két közszolgálati rádió (a belgrádi és az újvidéki) működhet, a Pannon Rádióknak mégis közszolgálati műsorpolitikát kell folytatnia, mert ezt igényli a délvidéki magyarság. És mivel az ilyen jellegű műsorok a Szabadkai Rádió hatósugarának a csökkenésével megszűnnek, ezt mindenképp pótolnia kell. Az, hogy ez a rádió szigorúan csak kereskedelmi műsorpolitikát folytasson, amely csupán az ismétlődő hírekből, reklámokból és a vég nélküli zenélésből áll, nem fogadható el. Ez ugyanis a magyarság jogainak a beszűkülését jelentené. Ezért a Pannon Rádióknak át kell vennie a Szabadkai Rádió magyar szerkesztőségének a szerepét, sőt, azt mind tartalmilag, mind minőségileg még gazdagítania is kell. Megengedhetetlen ugyanis, hogy a Pannon Rádió majdan a Mónika-Norbi-show színvonalon dolgozzon, amint az most a Szabadkai Rádióban jelen van.

Teljesen érthetetlen a Szabadkai Rádió magyar szerkesztőségének a jelenlegi, pár hét óta tartó „nyári” műsorpolitikája, amely a „könnyedség” jelszava alatt nivótlanságot ad. Épp most, amikor bizonyosságot kellene tennie alkalmasságáról, nem pedig olyan műsorvezetőkkel dolgoznia, akik a polgári konverzáció alapfogalmait sem ismerik, képtelenek egyes idegen kifejezéseket elolvasni, és ezt angolos „blablamozással” igyekeznek palástolni. Szövegmondáskor minden szót nyomatékosan ejtenek, mert képtelenek a folyamatosan jól hangsúlyozó olvasásra. Makogásukat a hőséggel magyarazzák, miközben a következő mondatukkal elárulják, hogy a stúdió hőszabályozott. Buta „beszólások”-nak, izléstelen jópofáskodásoknak (nem jópofaságoknak), a ragok, képzők tévesztésének és a fogalmi zavaroknak a kavalkádját hallhatja a „kedves” rádióhallgató. Ez a színvonal egy Roly-teremben még lehet, hogy elmegy, bár ott sem ajánlatos, de egy közszolgálati rádióban már megengedhetetlen. A sajtó a közelmúltban a magyar nyelv meggyalázásának nevezte a szabadkai képviselő-testület által fölállított tájékoztató reklámtáblák hibás magyar szövegét, és tiltakozott ellene. Most viszont a magyar szerkesztőség olyanokra bizza a műsorvezetést, akik például beszédükben szerb kifeje-

zéseket is használnak (pl. „slag” a tejszínhab helyett stb.) Ez, a fent említettekhez hasonlóan, anyanyelvünk meggyalázását jelenti. Az sem engedhető meg, hogy az idézett szövegeknél nem jelzik a szerző nevét és az idézet fellelhetőségét, mert enélkül a mónikai okoskodások csak közönséges lopások. A csúcsot mégis a műsorvezetőnek az az elképesztő kijelentése jelenti a július 24-ei esti zenei kívánságműsorban, hogy a hallgatók **nem kérhetnek magyar nyelvű zene számokat**. A józan ész ennek az ellenkezőjét diktálná. Az ilyen, nemzettudatunkat, nemzeti büszkeségünket romboló műsorokra a délvidéki magyarságnak nincs szüksége, még akkor sem, ha nagyon sok megévezett, nemzettudatától megfosztott fiatal ezt kéri.

Visszatérve a Pannon Rádió műsorpolitikájához:

2. Az egypartii befolyásolásnak a legkisebb gyanúját is el kell kerülnie. Ez, a mostani felállásban és a munkatársak összetételét tekintve, nagyon nehéz lesz. Nem fogadható el ugyanis, hogy a magyarországi adófizetők pénze csak egy pártot támogasson, mert azt az egész délvidéki magyarságnak szánták. A rádió a pártoktól való függetlenségét a legkönnyebben és a leghatásosabban a harmadik követelménynek a teljesítésével érheti el.

3. Ez pedig, ha többségében átveszi a magyar szerkesztőség azon részét, akik az eddigi tudásukkal és munkájukkal igazolták a rátermettségüket, és akik a Szabadkai Rádió programszűkülésével fölöslegessé válnak. Ezzel egyrészt biztosítaná a rádió a zökkenőmentes működését, hisz nem lenne szükséges a pró-

baidőszak, másrészt pedig munkalehetőséget nyújtana a korábbi jó dolgozó kollégáknak.

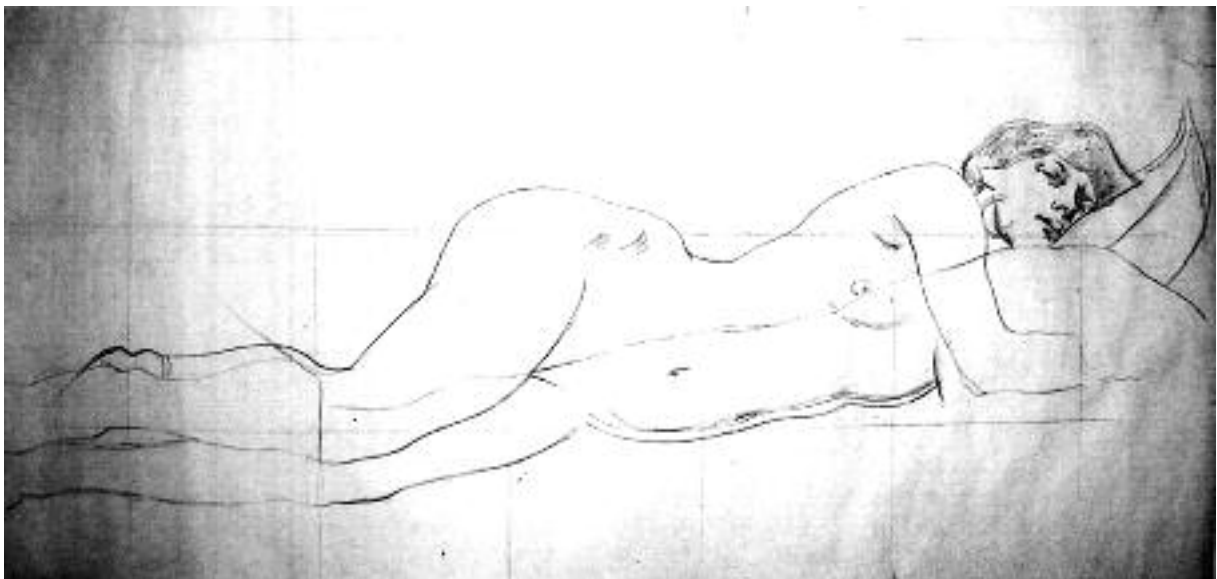
4. A negyedik követelmény pedig a műsorok magyar szellemiségének az igénye. Ez sajnos a Szabadkai Rádióban sem volt elégséges, főleg a zenei műsorok tekintetében. Ha a rádió műsorait nem a magyar szellemiség hatja át, akkor hasznosabb, ha a támogatásra nyújtott pénzeket a magyarságot megtartó más tevékenységre irányítják át.

5. Végezetül az is kívánatos lenne, ha a rádió a szerbiai pénzforrásokra is igényt tartana.

A Szabadkai Rádió magyar szerkesztősége azzal, hogy a Pannon Rádiótól igyekezett visszahódítani a regionális rádiózás jogát, nagyon rossz irányba haladt. Az is elítélendő, hogy a szerkesztőség nem világosította fel a hallgatóit a valódi helyzetéről. Elhittették velük, hogy megszűnik az egész napos magyar nyelvű adás, miközben arra biztatták őket, hogy harcoljanak a csökkentett magyar adásidőért, az elhallgatott „szendvics”-műsorokért.

A délvidéki magyarságnak, és ugyanígy a magyar szerkesztőségnek is, csupán azt kellene elérnie, és azért kellene küzdenie, hogy az egész napos magyar rádióadás megmaradjon a fent említett feltételek mellett. Mert egyedül ez szolgálja a magyarság érdekeit, viszont minden más csak a szerb nacionalista politika malmára hajtja a vizet.

Amint a magyar pártok is az utóbbi időben egymással megegyezni látszanak, az lenne a legkívánatosabb, ha hírközlő eszközeink is közösségre lépve, egy irányba húznák ennek a kis magyar közösségnek a szekerét.

Ítélet előtt c. festményhez készült vázlat, 1890 (Matica Képtár)